

EPISTOLA B. PAULI AD GALATAS

ARGUMENTUM.

Galatæ Gentiles erant, qui e Gallia in Græciam commigraverant et inde Gallo-Græci dicti sunt. Circiter anno 52 ad fidem a Paulo conversi, sollicitati fuerunt a Judæis ut, Judaismum Christianismo miscentes, circuncisionem et legis mosaicæ cærenicias adoptarent. In hac epistola Paulus eos redarguit, ostendens legem Christi solam, non autem legem veterem, ducere ad justificationem. Hæc epistola, quæ quasi compendium epistolæ ad Romanos haberi potest, Ephesi anno 56 scripta fuit.

CAPUT PRIMUM.

Apostolus Galatas increpat quòd ab Evangelio ad Judaismum abduci se sinant. Sui Evangelii certitudinem in eo statuit quòd a Christo illud acceperit. Narrat quomodo a Christo conversus sit et ad prædicandum sit segregatus.

Paulus, (electus) Apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per (ipsum) Jesum Christum et (per) Deum (ipsius) Patrem qui suscitavit eum a mortuis, (ego Paulus, inquam),

Paulus apostolus, non ab hominibus neque per hominem sed per Jesum Christum et Deum Patrem, qui suscitavit eum a mortuis,

Et qui mecum sunt omnes fratres (salutis).
S. Paul compris à livre ouvert.

Et qui mecum
17

sunt omnes fratreſ, ecclesiis Galatiæ.

Gratia vobis et pax a Deo Patre et Domino nostro Iesu Christo,

Qui dedit ſe-metipſum pro peccatis noſtri, ut eriperet nos de praefenti ſæculo nequam, ſecun-dum voluntatem Dei et Patris noſtri,

Cui est gloria in ſæcula ſæculo-rum : Amen.

Miror quòd ſic tam cito træſferimini ab eo qui vos vocavit in gra-tiam Christi in aliud Evangelium,

Quod non est aliud niſi ſunt aliqui qui vos con-turbant et volunt convertere Evan-gelium Christi.

Sed licet nos

tem damus) ecclesiis Galatiæ ; (et opta-mus ut)

Gratia vobis et pax (dentur aut serven-tur) a Deo Patre et Domino nostro Iesu Christo,

Qui dedit ſemetipſum (in victimam) pro peccatis noſtri (expiandis, et ut eriperet nos de praefenti ſæculo (ſeu vita carnali quæ eſt) nequam (in quantum ad malum proclivis et alliciens eſt; qua vita carnali a Christo liberati ſumus) ſecun-dum voluntatem Dei (Patris Christi) et Patris noſtri;

Cui (retribuenda) eſt gloria (propter tantum beneficium) in ſæcula ſæculorum. Amen, (ſeu ita fiat).

Miror (et maxime vitupero hoc quod audio de vobis, ſcilicet), quòd ſic (et) tam cito transferimini, ab eo, (Deo) qui vos vocavit in gratiam Christi, (et apostatavistis ab ejus Evangelio) in aliud Evan-gelium,

Quod (certe) non eſt (proprie) aliud (Evangelium, ſiquidem nullum aliud eſſe potest ac illud quod ego vobis prædicavi. Miror, inquam, quòd ſic ab hoc Evan-gelio apostatavistis; et hanc apostasiam non intelligerem), niſi (ſcirem quòd) ſunt (in-ter vos) aliqui (pseudoministri) qui vos (et fidem vestrā exagitant et) con-turbant et volunt convertere (verum) Evan-gelium Christi (in aliud quod ei contra-rium eſt).

Sed licet nos (ipſi) aut, (per imposſibile,

aliquis) Angelus de cœlo evangelizet vobis (aliquid) præterquam ¹ (id) quod evange-lizamus vobis, anathema ſit (ſeu maledi-ctum).

Sicut (alias et modò) prædiximus (vo-bis), et nunc iterum vobis dico : Si quis evangeli-zaverit (aliquid) præter (aut con-tra) id quod a me accepistiſ, anathema ſit.

Modo enim, (ſeu nunc quum Evangelii lu-ce illuminatus ſum), an hominibus (Evan-gelium) ſuadeo (et prædico ut illis pla-ceam), an Deo ? An quæro (nunc) homi-nibus placere ? Si adhuc, (ut ante meam con-versionem, agerem ut) hominibus pla-cerem (præjudicio Dei gloriæ, jam) Christi ſervus non eſſem ; (ſed ejus doctrinæ, quæ hanc vanam gloriā reprobat, eſſem con-trarius : certe non ita eſt) ;

Notum enim vobis facio, fratres, (quoad) Evangelium quod (vobis) evangeli-zatum eſt a me, quia (ſeu quòd) non eſt ſecun-dum hominem (ſeu ex hominum inven-tione profectum, proindeque illud meæ propriæ gloriæ ſacrificare non poſſum nec volo. Mihi facile eſt probare quòd)

Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, ſed per (directam et imme-diatam) revelationem Iesu Christi, (quæ mihi facta eſt tum in con-versionis meæ triduo,

aut Angelus de cœlo evangelizet vobis præterquam quod evangeli-zavimus vobis, ana-thema ſit.

Sicut prædixi-mus et nunc ite-rum dico : Si quis vobis evangeli-zaverit præter id quod accepistiſ, anathema ſit.

Modo enim ho-minibus ſuadeo an Deo ? An quæro hominibus pla-cere ? Si adhuc hominibus place-re, Christi ſer-vus non eſſem.

Notum enim vo-bis facio, fratres, Evangelium quod evangeli-zatum eſt a me, quia non eſt ſecun-dum hominem ;

Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, ſed per reve-lationem Iesu Christi.

¹ Dices : Cur Apoſtolus dixit < præterquam > et non < contra > ? Respondeo : 1o Ut oſtenderet anathema illum eſſe qui vel indi recte minimum Evangelii dogma labefactat ; 2o quia Judæi, contra quos agit, præter Evangelium indu-cabant Judaſmum et Judaica ſacra .

tum quando raptus sum ad tertium cœlum:
si enim Evangelium ab homine accepis-
sem, vel ante conversionem meam vel
post; atqui neutrum dici potest: primo
non ante conversionem;

Audistis enim
conversationem
meam aliquando
in Judaismo, quo-
niam supra mo-
dum persequebar
Ecclesiam Dei et
expugnabam il-
lam,

Et proficiebam
in Judaismo supra
multos coætaneos
meos in genere
meo, abundantius
æmulator exis-
tens paternarum
mearum tradicio-
num.

Cum autem pla-
cuit ei qui me se-
gregavit ex utero
matris meæ et
vocavit per gra-
tiā suam,

Ut revelaret Fi-
lium suum in me
ut evangelizarem
illum in Gentibus,
continuo non ac-
quievi carni et
sanguini:

Audistis enim conversationem (seu vi-
tam) meam in Judaismo (versatam fuisse,
et scitis) quoniam (seu quòd tunc) supra
(omnem) modum persequebar Ecclesiam
Dei et expugnabam illam,

Et proficiebam, (seu tanto affectus eram
zelo) in Judaismo (provehendo ut in hoc)
supra multos coætaneos meos in genere
meo (seu ex gente mea excellerem, et es-
sem) abundantius (seu ardentissimus) æmu-
lator existens (servandarum) paternarum
mearum traditionum

Cum autem placuit ei qui me segregavit
(et prædestinaverat) ex utero matris
meæ (ut essem ejus Apostolus), et (qui)
vocavit (me) per gratiam suam,

Ut revelaret (et cognitum faceret) Fi-
lium suum in me, (imo et) ut Evangeliza-
rem illum in Gentibus, continuo (ab illius
conversionis tempore) non acquievi carni
et sanguini[†] (seu a nullo homine sed a
Deo solo consilium cepi; ergo non ab ho-
mine ante conversionem meam Evangelium

[†] Dices: Cur postea venit Jerosolymam ut videret Petrum et cum ejus Evangelio suum compararet? Respondeo: Evangelium suum cum altero comparavit non quasi de suo dubitans sed ut fidèles, quos docebat, certiores essent ambos apostolos in eamdem fidem convenire.

accepi; secundo neque post conversionem:
nam)

Neque veni Jerosolymam ad antecesso-
res meos Apostolos (ut ab eis Evangelium
edocerer); sed ab ii in Arabiam et iterum
reversus sum Damascum:

Deinde (et nonnisi) post annos tres veni
Jerosolymam videre Petrum (ut ei tanquam
Apostolorum principi visitationis meæ tri-
butum solverem, non autem ut ab eo
edocerer; jam enim prædicare incœper-
am), et mansi apud eum (non plus quam)
diebus quindecim.

Alium autem Apostolorum vidi neminem
nisi Jacobum fratrem (seu propinquum)
Domini (Jesu).

Quæ autem (nunc) scribo vobis (vera
sunt, et) ecce (assero) coram Deo quia (seu
quòd) non mentior (dicendo me ab Aposto-
lis non fuisse edoctum).

Deinde veni in partes Syriæ et Ciliciæ,
(item a nemine edoctus);

Eram autem ignotus facie ecclesiæ Ju-
dææ quæ erant in Christo (conversæ;
quod, per transennam, sufficienter refellit
calumniam qua asserebant pseudoapostoli
a me in Judæa legem veterem et circuncis-
tionem prædicatam fuisse):

Tantum autem illud (de me) auditum
habebant, (scilicet), quoniam (seu quòd
Paulus), qui persecutus nos aliquando,

Neque veni Je-
rosolymam ad an-
tecessores meos
Apostolos; sed a-
bii in Arabiam et
iterum reversus
sum Damascum;

Deinde post an-
nos tres veni Je-
rosolymam videre
Petrum, et mansi
apud eum diebus
quindecim.

Alium autem
Apostolorum vidi
neminem nisi Ja-
cobum fratrem
Domini.

Quæ autem scri-
bo vobis, ecce co-
ram Deo quia
non mentior.

Deinde veni in
partes Syriæ et
Ciliciæ;

Eram autem ig-
notus facie ecclæ-
siæ Judææ quæ
erant in Christo:

Tantum autem
auditum habebant
quoniam qui per-

sequebatur nos aliquando, nunc evangelizat fidem quam aliquando expugnabat,

Et in me clarificabant Deum.

Et, (propter hanc conversionem et prædicationem meam), in me clarificabant (seu glorificabant) Deum. (Ex his dictis me ab homine Evangelium non accepisse constat; ergo a Deo solo illud accepi).

CAPUT II.

Declarat Apostolus suum Evangelium Petri et Jacobi Evangelio comparatum fuisse et in omnibus par inventum fuisse. Docet se ab eis accepisse ut ipse Gentibus evangelizaret. Narrat Petrum a se reprehensum fuisse quod, Judaismum simulando, Gentiles incaute ad Judaismum incitaret. Probat nos justificari, non ex operibus legis veteris, sed ex fide Christi : 1º Quia alioqui Christus hanc legem abolendo peccasset ; 2º Quia lex ipsa se in Christo desinere et mori profitetur ; 3º Quia Christus gratis et in vanum mortuus esset.

Deinde post annos quatuordecim, iterum ascendi Jerosolymam cum Barnaba assumpto et Tito.

Ascendi autem (illuc, non humano instinetu compulsus sed) secundum revelationem (divinam monitus), et contuli cum illis Evangelium quod prædico in Gentibus;

(meam doctrinam exposui, inquam, fidelibus congregatis, sed speciatim et) seorsum autem iis qui videbantur aliquid (seu esse, ne forte in in magno pretio) esse (utpote primaria

Deinde post annos (a conversione mea) quatuordecim, iterum ascendi Jerosolymam cum Barnaba assumpto et Tito.

Apostoli: et ita egi) ne forte, (pseudoapostolis meam doctrinam ab aliis reprobari jactantibus, fideles ei non crederent, et inde) in vacuum curerem aut cucurrissem (seu inanis fieret prædicatio mea. Non solum autem illis probata est doctrina mea) ;

Sed (etiam) neque Titus, qui mecum erat, cum esset (utroque parente) Gentilis, compulsus est circuncidi; (quod certe fieri voluissent Apostoli, si necessaria esset circuncisio: non compulsus est circuncidi, inquit, non solum ab Apostolis)

Sed (neque etiam) propter (seu per) subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt (insidiose ut possent) explorare libertatem nostram, (qua nos a lege mosaica eximus et) quam (acquisitam) habemus in Christo Jesu, (et) ut nos (iterum) in (hujus legis) servitutem redigerent.

Quibus (falsis fratribus non obstantibus, hanc libertatem nostram servavimus; et) neque (illam libertatem etiam) ad horam cessimus (seu abdicavimus, nos redigere nolentes sub tali) subjectione, ut veritas Evangelii permaneat apud vos (pura et exempta a cæremoniis legalibus. Dixi meam doctrinam a me cæteris Apostolis expositam fuisse; nolite autem credere me ab illis edoctum fuisse);

Ab iis autem qui videbantur esse aliquid, (scilicet, ab Apostolis de quibus jam dixi, nihil doctrinæ mihi collatum est. Aliquis

vacuum curerem aut cucurrissem.

Sed neque Titus qui mecum erat, cum esset Gentilis, compulsus est circuncidi,

Sed propter subintroductos falsos fratres qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent.

Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii permaneat apud vos :

Ab iis autem qui videbantur esse aliquid (quales aliquando fue-

rint nihil mea interest; Deus personam hominis non accipit), mihi enim qui videbantur esse aliquid nihil contulerunt;

Sed e contra cum vidissent quod creditum est mihi Evangelium præputii sicut et Petro circuncisionis,

Qui enim operatus est Petro in apostolatum circumcisionis, operatus est et mihi inter Gentes;

Et cum cognovissent gratiam quae data est mihi Jacobus et Cephas et Joannes,

¹ Dices: Ergo Petrus non caput Ecclesiæ sed tantum Iudeorum Apostolus fuit? Respondō: Nego consequentiam: sic enim inter se Apostoli partiti sunt non potestatem sed tantum opus ministerii, ita ut Paulus, qui Iudeis exosus erat, Gentilibus prædicaret, Petrus vero Iudeis quibus charus erat.

fortasse mirabitur quod homines indotitos, quales illi erant, consuluerim; sed) quales aliquando fuerint nihil mea interest; (et illud non curo, sciens quod) Deus personam hominis non accipit (quoad collationem donorum suorum et quod homines quales esse vult facit; eos vero consului ut Apostolos et capita Ecclesiæ; et illi Apostoli), mihi enim qui videbantur esse aliquid, (nihil novi mihi seu meæ doctrinæ addiderunt aut) contulerunt¹;

Sed e contra cum vidissent quod creditum est mihi Evangelium (prædicandum iis qui sunt sub statu) præputii, sicut et Petro (fuerat commissum Evangelium quod prædicandum erat illis qui erant sub lege) circumcisionis; (nam, per transennam dico, idem Deus)

Qui enim operatus est (seu commodavit Apostolo) Petro (virtutem suam in adjuvandum ejus) apostolatum (apud populum sub lege) circumcisionis (constitutum), operatus est (seu commodavit) et mihi (eamdem suam energiam ad promovendum meum ministerium) inter Gentes: (cum vidissent, ut dixi),

Et cum cognovissent (ex experientia rerum quas in mea Evangelii prædicatione gesseram), gratiam (apostolatus) quae data est mihi, Jacobus et Cephas et Joan-

nes, qui videbantur (et habebantur inter Apostolos primarii et) columnæ esse (Ecclesiæ), dextras (ipsi) dederunt mihi et Barnabæ, (utpote sic nos recipientes in participationem suæ) societatis (quoad Evangelii prædicationem, et nobiscum in hoc convenientes) ut nos (apostolatus ministerium exerceremus) in gentes, ipsi autem in (eos qui acceperant) circumcisionem; (illud)

Tantum (nos admonuerunt, scilicet), ut pauperum (Iudeæ) memores essemus (et commendaremus eorum) paupertatem Gentium liberalitati; (in) quod etiam (munus libenter meam operam impendi, et multum) sollicitus fui hoc ipsum facere.

Cum autem venisset Cephas (seu Petrus) Antiochiam, in faciem (seu palam et publice) ei restiti, quia reprehensibilis erat¹, (ut videre est in versu sequenti):

Prius enim quam venirent quidam (Iudei missi) a Jacobo, cum Gentibus (omnes sine delectu cibos) edebat: cum autem (isti) venissent, Petrus subtrahebat et segregabat se (a Gentilium conspectu ad manducandum), timens (ne scandalizaret) eos qui ex circumcisione erant (et a cibis lege prohibitis abstinebant):

Et (isti) simulationi² ejus consenserunt

qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi et Barnabæ societatis, ut nos in Gentes ipsi autem in circumcisionem;

Tantum ut pauperum memores essemus; quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere.

Cum autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat.

Prius enim quam venirent quidam a Jacobo, cum Gentibus edebat; cum autem venissent, subtrahebat et segregabat se, timens eos qui ex circumcisione erant.

Et simulationi

¹ Dices: Ergo Petrus Paulo inferior erat? Respondeo: Nego consequentiam: Paulus enim eum non reprehendit ex auctoritate, sed ex charitate et ob bonum publicum.

² Ista simulatio fuit veniale peccatum, utpote non erroris in fide sed tantum in facto, reprehendenda tamen in hoc quod Gentiles inde concludere possent se hactenus a Paulo non recte institutos fuisse.

ejus consense-
runt cæteri Ju-
dæi, ita ut et Bar-
nabas duceretur
ab eis in illam
simulationem.

Sed cum vidis-
sem quòd non re-
cete ambularent ad
veritatem Evan-
gelii, dixi Cephæ
coram omnibus :
si tu, cum Judeus sis,
Gentiliter vi-
vis et non Judaice
quomodo Gentes
cogis judaizare ?

Nos natura Ju-
dæi et non ex
Gentibus pecca-
tores;

Scientes autem
quòd non justifi-
catur homo ex o-
peribus legis nisi
per fidem Jesu

cæteri Judæi, ita ut (legem quam abolitam
esse non ignorabant observare simularent,
et non solum Judæi laici sed) et Barnabas
(ipse socius meus et apostolus) duceretur
ab eis in illam (eamdem) simulationem :
(unde concludere poterant Gentiles sibi
Judæos anteponi et legis mosaicæ obser-
vationem adhuc obligatoriam esse).

Sed (ego), cum vidi sem quòd (sic agen-
do) non recte ambularent (et ista eorum
simulatio non proficia sed potius nociva
esset) ad veritatem Evangelii (statuen-
dam), dixi Cephæ (non privatim sed) co-
ram omnibus, (scandali publici reparandi
causa) : Si tu, cum Judæus sis, (ordinarie)
Gentiliter vivis, (cum Gentilibus eorum
cibis indifferenter utens) et non Judaice
(seu cibos non discernens ut Judæi), quo-
modo (aliàs tua simulatione et tuo exem-
plu abductas) Gentes cogis judaizare (ci-
bos discernendo) ?

Nos (qui ex) natura Judæi et non ex
Gentibus (orti nec) peccatores (seu idolo-
latrae sumus, nos qui legem judaicam ac-
cepimus, eam tamen jam non necessariam
esse putamus, utpote)

Scientes autem
quòd non justifi-
catur (ullus) homo ex operibus legis (mosaicæ,
et quòd nulla alia via justificari potest)
nisi¹ per fidem Jesu Christi ; et (propter-

¹ Cum dicitur hominem non justificari nisi per fidem, non ideo excluduntur opera sive spei sive timoris sive alicuius virtutis, sed tantum opera legis mosaicæ : opera enim a lege Christi præscripta a fide, tanquam a matre filiæ, pro-
cedunt.

ea) nos in Christo Jesu credimus, ut justi-
ficemur ex fide Christi et non ex operibus
legis, propter quod (seu quia) ex operibus
legis non justificabitur omnis caro. (Et in
hac fide nostra errare non possumus ;
nam)

Quòd si, quærentes justificari in (solo)
Christo, inventi sumus et ipsi (nos) pecca-
tores (seu errantes in eo quòd huic soli
justificationi adhæremus et legem mosa-
icam dereliquimus), nunquid (seu annon
sequeretur inde quòd) Christus (ipse hu-
jus) peccati (seu erroris) minister est,
(siquidem ipse nos docuit legem mosaicam
abolitam esse ? atqui Christum erroris
auctorem esse omnimodo impossibile est,
et) absit (ut hanc blasphemiam admitta-
mus ; ergo vere abolita est lex mosaica.
Quo jure igitur Gentiles ad judaizandum
a nobis provocarentur ? Insuper eos multo
minori jure quam nos judaizare decet. Ne
putetis me sic Judaismo palam contradic-
centem secreto judaizare) ;

Si enim quæ (ipse) destruxi iterum hæc
ædifico, (id est, si postquam vim justifi-
candi legis observationi abjudicavero,
eidem legi eam vim nunc concedo), præ-
varicatorem (et impostorem) me constitu-
(non autem ita de me est nec erit¹) :

¹ Paulus sic Petrum repr. hæc vidam consequentiam a Gentili-
bus deducendam, scilicet : ne auctorit. te Petri commoti ad Judaizandum se
obligari crederent. Et hinc non contradicit sibi alias dicenti ciborum a lege ve-
titorum mandationem a Gentibus vidandam esse propter scandalum infirmorum ; in hac enim circumstantia de qua nunc agitur scandalum Judæorum
fuisset pharisaeum, cum ciborum distinctio a concilio abolita erat.

Christi, et nos in
Christo Jesu cre-
dimus ut justifi-
cemur ex fide
Christi et non ex
operibus legis ;
propter quod ex
operibus legis non
justificabitur om-
nis caro.

Quòd si quæ-
rentes justificari
in Christo, inven-
ti sumus et ipsi
peccatores, nun-
quid Christus
peccati minister
est ? Absit.

Si enim quæ de-
struxi iterum hæc
ædifico, prævari-
catorum me consti-
tuio.

Ego enim per legem mortuus sum ut Deo vivam ; Christo confixus sum cruci.

Vivo autem, jam non ego ; vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo Filii Dei qui dilexit me et tradidit semetipsum pro me.

Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem justitia, ergo gratis Christus mortuus est.

Ego enim per legem ipsam (mosaicam, quæ Christum ut ejus scopum et terminum mihi ostendebat, illi) legi mortuus sum (utpote desinenti in Christo, ita) ut (non jam legi obnoxius sed) Deo vivam : (mortuus sum legi, inquam, et per baptismum cum) Christo confixus sum cruci (tanquam ramus qui, veteri ab arbore resectus, novæ arbori inseritur et ab ea succum vitamque recipit ; unde)

Vivo autem (nunc vita nova quam per baptismum consecutus sum ; imo et melius dicere possum quòd) jam non ego (vita mea pristina et propria vivo), vivit vero in me Christus (motibus gratiæ suæ me ad bonum impellentis) : quòd (si) autem nunc (juste) vivo in (hac mea) carne (tentationibus et peccato obnoxia, hanc vitæ rectitudinem legis operibus non deboe ; sed ita vivo, quia) in fide vivo Filii Dei qui dilexit me et tradidit semetipsum pro me, (mihi sic vivendi gratiam obtinens) :

Non (autem) abjicio (nec irritam facio tantam) gratiam Dei ; (atqui illam facerem irritam, si justificationem meam in lege mosaicæ quærerem) : si enim per (hanc) legem (acquiri posset) justitia, ergo (dici posset quòd) gratis (et inaniter) Christus (pro nobis) mortuus est, (siquidem ad justificationem nobis merendam et conferendam mortuus est ; atqui repugnat illud consequens : ergo et antecedens ; ergo legis mosaicæ observantia nullo modo est necessaria).

CAPUT III.

Pergit Apostolus probare nos non per legem et opera legis sed per fidem Christi justificari : 1º Quia sciebant Galatae se non in circuncisione sed in baptismo Spiritum sanctum ejusque dona accepisse : 2º Ab exemplo Abrahæ qui propter fidem suam justificatus est : 3º Quia qui sub lege sunt sub maledicto sunt, a quo Christus solus, factus pro nobis maledictum, nos liberavit : 4º Ex propheta Habacuc dicente : Justus ex fide vivit : 5º Denique quia fidei Abrahæ et posterorum ejus promissa est benedictio, id est, justitia et salus : unde concludit nos ex promissione non autem ex lege justificari : addit legem datam esse ut paedagogum, qui ad Christum duceret, ut ex fide Christi omnes justificantur et Christum induerent.

O insensati Galatae ! quis vos (ita) fascinavit (ut vobis suadere posset) non obediens veritati, (vos), ante quorum oculos Jesus Christus (per prædicationem nostram tam fideliter) præscriptus (seu depictus) est imo et in vobis (seu in vicinia vestra et vestra ætate) crucifixus (est). Quis vos inducere potuit ut a Christo Redemptore et justificante ad siccas mosaicæ legis cisternas revertamini ? Ut autem agnoscatis quantum in hoc insensati sitis,

Hoc solum a vobis (quero et) volo discere, scilicet, utrum ex operibus legis (mosaicæ) Spiritum (et ejus dona sive visibilia sive invisibilia) accepistis, an ex auditu fidei (quæ vobis prædicata est et cui obedistis ? Certe non ex operibus legis, si quidem vobis utpote paganis nulla jam mentio legis facta fuerat ; ergo non ex lege mosaicæ, sed ex fide. An igitur)

O insensati Galatae ! Quis vos fascinavit non obediens veritati, ante quorum oculos Jesus Christus præscriptus est in vobis crucifixus ?

Hoc solum a vobis volo discere : ex operibus legis Spiritum accepistis an ex auditu fidei ?